

KUR'ÂN'A YAKLAŞIMDA İSLÂH AKIMI: MODERNİZM (13)

(...dünden devam)

“Hadîslerin, Peygamber’in ağzından çıktığını nereden biliyoruz? Sahîh dediğimiz kitapları toplayanlar Peygamber’i görmemişlerdir. Onların birçoğu sonradan uydurulmuştur.” (Ay nı.)

, “Fıkıhtaki ibâdet bahsini dünyaya âit hükümlerden ayırmalı, bunları ayrıca bağımsız olarak yazmalıdır.” (

Suavi bu sözüyle bağımsız İlmihal kitapları yazılmasını önermektedir ki, daha sonra bu yolda eserler yazıla gelmiştir.)

Eğitim ve öğretimin yayılması ve cehaletle mücadele düşüncesi de Suâvî’nin sıkça dokunduğu konulardandır.

Medre

selerin birkaçını uzmanlık okulu olarak bırakıp gerisini normal okullara dönüştürmeyi önermektedir. Din adamı yetiştirecek medreselerde de Türkçe

, geometri, coğrafya, tarih, eski ve yeni astronomi derslerinin konmasını istiyor.

Suâvî, bankacılık sistemindeki düşük faizin caiz olduğu, haram olanın, kat kat riba olduğunu ileri sürmüş, bu yüzden hayli eleştiriye uğramıştır. Ona göre: **“Faiz ve riba iki ayrı kelimedir.**

Anlam ve meselelerini birbirine karıştırmamalıdır. Faiz, ödünç alınan para için, karşılığında fayda olmak üzere verilen şeydir. Bu faizin benzeri icaredir.

Meselâ bir ev veya tarlayı kira ile tutanların (isticar edenlerin), onun sahibine verecekleri faydaya faiz denilir. Kirasız ve borçsuz yaşanabilir mi? Bu mümkün değil. Acaba kira bedeli olmadan kiralayan, faizsiz borç veren bir cemiyet bulundu mu? Evet, Peygamber’in hayatında, yüksek sa-hâbîler, kârsız borç (karz-ı hasen) verdiler. Ama her yuvarlak, ceviz midir? Her vakit, Peygamber’in vakti değildir. Muâmelâtsiz medeniyet olmaz. Borç verip almadan muâmelât tamamlanmaz.

Bu tanıma göre şerîat bilginlerinin faize cevaz vermeleri gerekir. Gerçekte de vermişlerdir.

Müctehidlerden İmam Muhammed’den sormuşlar: “Bir adam, aldığı 1000 (bin) dirhem borç karşılığı olarak tarlasının ekip biçilmesi hakkını vermiş, bu tarlanın geliri ona (ödünç verene) helâl olur mu?” İmam “Helâldir” demiş (el-Multeka , el-Muhît,

Fetâvây-i Alemgîrî

vb.)

İmam-ı A'-zam'dan rivâyet edilen, "Menfaat sağlamak için borç ribâdır" sözü yanlıştır. Kur'ân'da **"Kat kat fazlasıyla faiz yemeyiniz"**

buyuruluyor. Harâm olarak gösterilen özel kayıt, fahiş faiz içindir, onun harâm olduğunda şüphe yoktur.

Bir memlekette, normal faiz ile fahiş faizi ayırmanın ölçüsü, o memleketin servet ve zenginlik derecesidir.

Bu ölçüyü hükûmet araştırır. Meselâ Fransa

'da genel işlemlerde faiz %5, ticari işlemlerde %6 diye sınır konulmuştur. Osmanlı Devleti 'nde genel işlemlerle ticari işler ayrılmayıp faiz %12 olarak sınırlandırılmıştır. Bu sınırı aşanlara ceza yoktur, fakat alacaklı ile borçlu arasında kavga çıkar da iş ticaret mahkemesine veya bakanlar kuruluna giderse fahiş miktar, %12'ye kadar indirilir. Eğer bu sınır, ülke servetine bakarak belirlenmiş doğru sınır ise bu hükmü Pâdişâh iradesiyle genelge olarak yayınlamalı, fahiş faizler yasaklanmalı, fahiş murâbahacılığa imkân bırakmamalıdır.

(devamı yarın..)